Cecilie Lønn

Opp og fram!

For deg som lærer norsk på mellomnivå

NIVÅ B1

GRUNNBOK

2. utgave

FAGBOKFORLAGET

Opp og fram!

– for deg som lærer norsk på mellomnivå
NIVÅ B1

GRUNNBOK

2. utgave

Cecilie Lønn

Opp og fram!

– for deg som lærer norsk på mellomnivå
NIVÅ B1

GRUNNBOK

2. utgave

FAGBOKFORLAGET

Copyright © 2021 by
Vigmostad & Bjørke AS
All Rights Reserved

ISBN: 978-82-450-3671-8
1. utgave / 1. versjon 2021

E-utgaven er basert på 2. trykte utgave, 2. opplag
ISBN: 978-82-450-1884-4

Elektronisk tilrettelegging: John Grieg, Bergen
Forsidedesign ved forlaget

Spørsmål om denne boken kan rettes til:
Fagbokforlaget
Kanalveien 51
5068 Bergen
Tlf.: 55 38 88 00
e-post: fagbokforlaget@fagbokforlaget.no
www.fagbokforlaget.no

Materialet er vernet etter åndsverkloven.
Uten uttrykkelig samtykke er eksemplarfremstilling
bare tillatt når det er hjemlet i lov eller avtale med Kopinor.

Innholdsfortegnelse

Forord 9

Om å bruke *Opp og fram!* 11

Nivå B 1 Personlig domene 15

Personer du møter i *Opp og fram!* 16
1 Hilsen fra tante Adele 21
2 Melissa, Petter og Cindy 26
3 Mormor Birgitta hopper i fallskjerm 33
4 Elina forteller om sin far 39
5 Petters bror kommer ut av skapet 44
6 Heidi er lei av å rydde og vaske 49
7 Hus, hytte og pensjonat 56
8 Livet i en kommunal bygård i Oslo 62
9 Fra asylmottak til hybel 69

Nivå B 1 Offentlig domene 75

10 Monica på krisesenter 76
11 Om likestilling, enhetsskolen og likhetstanken 81
12 Johanne og Ernesto snakker om ytringsfrihet 85

13 22. juli 2011 90
14 Presentasjon av noen norske aviser og medier 96
15 Johanne og Ismenia snakker om å tro på Gud 102
16 Jobbe svart og motta trygd? 109
17 Norge før og nå: Fra bondesamfunn til velferdssamfunn 116
18 Peter og Elinas historie 123
19 Utvandring fra Norge 127
20 Innvandring til Norge 130
21 Lysglimt 135

Nivå B 1 Opplæringsdomene 141

22 Skolesystemet i Norge 142
23 Ernesto bytter skole 146
24 Joseph på norskkurs 152
25 Etterutdanning og livslang læring 156
26 Zelas død 161

Nivå B 1 Yrkes- og arbeidslivsdomene 167

27 Reza skaper sin egen jobb 168
28 Peter søker jobb i Norge 173
29 Tips angående jobbsøknad, CV og jobbintervju 177
30 Arbeidsmiljø og uskrevne regler i arbeidslivet 182
31 Heidi og Reza i dyp samtale 187

Nivå B 1 (mot B2) To intervjuer 193

32 Intervju med Johan Galtung 194
33 Intervju med Akmal Ali og Alen Maglic fra Muslimsk Union i Agder 202

Nivå B1 (mot B2) Fortellinger 219

34 Under hviskende trær 220
35 Med blanke ark og fargestifter til 224
36 Hjemland 227
37 Brevet 230
38 Hus med havutsikt og to garasjeporter 233
39 Livets siste time 236
40 Prinsessen på Lykketoppen 239

Billedkilder 241

Forord

Jeg føler en dyp glede over å kunne sette punktum for andre utgave av *Opp og fram!*. Som mor elsker man sine barn på ulike måter, og det samme tror jeg at man kan si om en forfatters forhold til sine bøker. Mitt forhold til *Opp og fram!* er spesielt – og for meg er denne boken et hjertebarn. Gjennom å skrive *Opp og fram!* forstod jeg blant annet viktigheten av å lytte til min egen forfatterstemme. Jeg opplevde at jeg turte å forfølge ideene mine. Andre utgave av *Opp og fram!* inneholder en del nye kapitler, og jeg håper at leseren vil finne tekstene meningsfulle og utfordrende i riktig monn.

Tekstene leseren vil møte – både de nye og de gamle – er ikke helt tradisjonelt utformet, men jeg tror det er viktig å møte norskstudenter med et åpent sinn. Som lærere må vi hele tiden utfordre oss selv og søke nye veier, og vi bør utfordre våre studenter og kursdeltakere ved å invitere dem med oss på disse nye veiene. Mine tekster er mer narrative enn det som er vanlig i denne sammenhengen, og de har nok et sterkere fokus på det allmennmenneskelige – framfor det som er «kulturelt ulikt». Jeg er opptatt av at møtet med mennesker som lærer norsk skal være et menneskelig møte – og ikke et belærende møte. Mitt håp er at vinklingen i disse tekstene legger til rette for et slikt menneskelig møte, med et utvidet fokus på alt vi har felles og alt vi deler.

Jeg har svært mange å takke for hjelp og støtte under utviklingen av *Opp og fram!*. Jeg begynte først å skrive en liste over mennesker jeg følte takknemlighet til, men til slutt fant jeg ut at den ville omfatte nesten alle jeg kjenner og har kontakt med i livet mitt. Jeg er så heldig at det ville ha blitt en lang liste. Jeg faller derfor ned på at jeg vil nevne min

kjære mann Patricio, mine tre nydelige barn, min far og Anne Lise, min mor (som har malt ansiktene i boken) – og mine tidligere og nåværende studenter. Alle spiller hver sin rolle i å gi meg fornyet inspirasjon. Men om jeg hadde nevnt alle sammen ved navn, så ville likevel ett navn bli stående over alle de andre navnene – det er bare sånn det er. Der står May Helene Solberg, min redaktør i Fagbokforlaget. *Min dypeste takk går til May*.

Oslo, april 2015
Cecilie Lønn

Om å bruke *Opp og fram!*

Norsk for deg-serien

Læreverkserien *Norsk for deg!* består av *Nå begynner vi!* (2015), *Opp og fram!* (2015), *Det går bra!* (2015), *I samme båt!* (2016), *Norsk for deg: Grammatikkoppgaver* (2016) og *Helsenorsk for deg!* (2017). Denne serien dekker hele læreplanen i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere. Læreplanen bygger på *Common European Framework of Reference for Languages* (CEFR), som beskriver et helt opplæringsløp, fra nybegynnernivå opp til ulike sluttnivåer. *Nå begynner vi!* dekker A1–A2 (og grenser opp mot B1 mot slutten av boka), *Opp og fram!* dekker B1 (og grenser opp mot B2 mot slutten av boka), *Det går bra!* dekker B2 (og grenser opp mot C1), *I samme båt!* dekker C1, *Norsk for deg: Grammatikkoppgaver* dekker B2 og *Helsenorsk for deg!* dekker A1–B2. I tillegg til bøkene finnes nettsiden norskfordeg.no og egne nettkurs til alle bøkene.

Opp og fram! grunnbok

Opp og fram! grunnbok har totalt 40 kapitler, og grunnboka er delt inn i seks ulike deler: personlig domene, offentlig domene, opplæringsdomene og yrkes- og arbeidslivsdomene – samt en del som inneholder to lengre intervjuer. Den sjette og siste delen av boka består av sju fortellende tekster.

Trollmor

Trollmor er en figur noen vil gjenkjenne fra *Nå begynner vi!* eller *Det går bra!*. Trollmor er dette læreverkets subjektive stemme. Hun formidler forfatterens underliggende oppfatning: Å skrive et læreverk som presenterer virkeligheten «slik den er i Norge» er en umulig – og heller ikke nødvendig – oppgave.

Jeg har tro på at det er viktig å gi studentene mulighet til å undre seg, stille spørsmål og være kritisk til ulike sider ved den norske virkeligheten. En grunnleggende del av norskstudenters opplevelse av livet i Norge forblir ofte en taus erkjennelse – uavhengig av språklig nivå. Mange tanker som studentene har, er tanker de må ha for seg selv – på sitt morsmål. Ofte tror jeg de mangler språklige rollemodeller som stiller kritiske spørsmål. Trollmor representerer forhåpentligvis en røst som kan lede noen framover mot å forme slike grunnleggende spørsmål. Håpet er at Trollmor kan uttrykke vanskelige tema i et enkelt og forståelig språk. Ideen som ligger til grunn for dette er at selv om emnet i seg selv er stort, kompleks og med mange lag, så trenger ikke språket å være komplisert, vanskelig og ugjennomtrengelig. Noen ganger er det kanskje såre enkelt? Slik ser i hvert fall Trollmor på den saken – og så får hver enkelt lærer ta opp saken til diskusjon med damen selv – i samspill med sine studenter. ☺

Grammatikken i arbeidsboka

Grammatikken i arbeidsboka fokuserer på spesielle tema som dukker opp i kapitlene. I tillegg fokuseres det spesielt på verb etterfulgt av ulike preposisjoner og adverb, og ord det kan være vanskelig å forstå forskjellen på. Grammatikken er ikke utfyllende, men temaene er utvalgt spesielt med tanke på hva studenter på dette nivået ofte synes er utfordrende. Derfor presenteres ulike grammatiske tema som små «drypp», og de blir presentert så kort og konsist som mulig.

☺☺-oppgavene

Når man starter med oppgavetypen merket ☺☺, vil man som lærer sannsynligvis legge merke til at studentene velger å gjøre oppgaven på ulike måter. Noen vil lese både spørsmålene og svarene, mens noen vil dekke over kolonnen med svarene og lese spørsmålene for hverandre. Andre vil klare å løsrive seg fra teksten og bare lytte til hva medstudenten sier. Målet med disse ☺☺-oppgavene er at så mange som mulig skal klare å gjøre oppgaven kun ved at én student lytter og den andre studenten leser og sjekker medstudentens svar. Studentene blir slik gitt muligheten til å bli hverandres «lærere». I virkelighetens klasserom finner studentene fort ut hvilken vanskelighetsgrad som passer dem. Studenter som ikke løsriver seg fra teksten, vil i noen tilfeller ikke oppleve stor nok utfordring. Noen trenger hjelp til å forstå hvor annerledes oppgaven er når de må *lytte* til en setning og gi et svar, til forskjell fra å lese en setning selv og gi et svar ut ifra det. ☺☺-oppgavene er med andre ord godt egnet for tilpasset opplæring. Alternativt kan studentene få gjøre ☺☺-oppgavene to ganger; én gang hvor de begge to leser setningene, og én gang hvor bare den ene studenten ser på teksten.

Min erfaring gjennom utprøvingen av *Opp og fram!* er at studentene trenes opp og mestrer oppgaveformen stadig bedre gjennom å gjøre oppgavetypen jevnlig. Studentene finner ut hvordan de vil løse oppgaven, og de trenes også i å utvikle forklaringsmodeller for hverandre. Noen ganger når studentene bedre fram med forklaringer til sine medstudenter enn læreren. ☺

Vokabularlistene i arbeidsboka

Ord markert med fete typer er ord man finner igjen i vokabularlister – enten i arbeidsboka eller på nettsiden. Man kan jobbe med vokabularet på ulike måter. Enten kan man gi i lekse at studentene skal lære seg vokabularet hjemme. I klassen kan studentene så få i oppgave å skrive ned vokabularet (enten høyre eller venstre kolonne) – som i en slags test. Men man kan også gi studentene i oppgave å jobbe parvis eller i små grupper med vokabularet, der de kan spørre hverandre.

Å tenke norsk på norsk er et viktig ledd i en innlæringsfase. Passivt vokabular kan bli aktivt gjennom gjennomgående fokus på synonymer. Man lærer flere ord, man lærer strategier for innlæring og man trenes opp til å forstå forklaringer – alt på norsk.

Nettressurser

På www.norskfordeg.no kan du finne aktuell informasjon om *Norsk for deg*-serien – om bøkene og nettkursene, forfatterens blogg med nyttig informasjon om språk og grammatikk, grammatikksider, m.m. Man kan også benytte *Norsk for deg!*-appen som er utviklet for iPhone og Android.

Lykke til med bruken av *Opp og fram!*

Cecilie Lønn

Nivå B 1 Personlig domene

Spor 2 og 3

Familierelasjoner og eldreomsorg
1. Hilsen fra tante Adele

Familierelasjoner og barneoppdragelse
2. Melissa, Petter og Cindy

Familierelasjoner og spreke bestemødre
3. Mormor Birgitta hopper i fallskjerm

Familierelasjoner og generasjonskløft
4. Elina forteller om sin far

Kjønnsroller og homofili
5. Petters bror kommer ut av skapet

Kjønnsroller og husarbeid
6. Heidi er lei av å rydde og vaske

Boligforhold for den som har «alt»
7. Hus, hytte og pensjonat

Boligforhold og bomiljø
8. Livet i en kommunal bygård i Oslo

Boligforhold: Å få seg hybel og et liv i Norge
9. Fra asylmottak til hybel

Personer du møter i *Opp og fram!*

Presentasjon av Trollmor

Hei! Jeg heter Trollmor. Kanskje du har møtt meg i *Nå begynner vi!* eller i *Det går bra!*? Jeg dukker opp i de fleste kapitlene i denne boka, og jeg har en mening om det meste.☺ Nå vil jeg presentere noen av vennene mine som du snart møter.

Presentasjon av Trollmors venner

Johanne, 42 år, lærer og forfatter, fra Norge.
Emilio, 46 år, assistent og spansklærer på en videregående skole, fra Chile.

Johanne og Emilio er gift, og de har tre barn sammen:
Ernesto, 10 år, skolegutt, fra Norge.
Ismenia, 8 år, skolejente, fra Norge.
Othilie, 6 år, skolejente, fra Norge.

Mormoren til disse barna er:
Birgitta, 64 år, kunstner, fra Norge.

Farmoren til barna er:
Ana Luisa, 73 år, minstepensjonist, fra Chile.

Hans er faren til Johanne. Randi er kona til Hans:
Hans, 63 år, pensjonist, fra Norge.
Randi, 64 år, psykolog, fra Norge.
Barna sier «bestefar» og «bestemor» til Hans og Randi.

Johanne

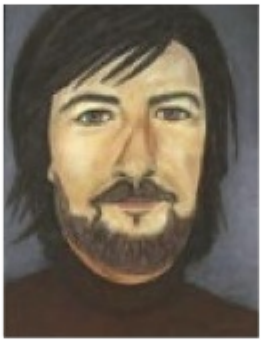

Emilio

Ernesto

Ismenia

Othilie

Birgitta

Ana Luisa

Hans

Randi

Hector, 41 år, kunstmaler, fra Mexico.
Ingebjørg, 37 år, journalist, fra Norge.
Hector og Ingebjørg er gift.

Hector

Ingebjørg

Petter, 31 år, ingeniør, fra Norge.
Melissa, 24 år, student og sykepleier, fra Rwanda.
Cindy, 7 måneder.
Petter og Melissa er gift, og de har nettopp fått sitt første barn, Cindy.

Petter

Melissa

Reza, 36 år, politiker og innvandringskonsulent, fra Syria.
Heidi, 30 år, lærer, fra Norge.

Reza og Heidi er samboere, og de har tre barn sammen:
Mareta, 7 år, skolejente.
Gabriel, 6 år, skolegutt.
Line, 10 måneder.

Reza

Heidi

Elina, 32 år, økonom, fra Polen.
Peter, 38 år, fotograf, fra USA.
Elina og Peter var kjærester før …

Elina

Peter